

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący)

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **M.K.**

oskarżonego z art. 286 § 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 2 października 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 26 listopada 2021 r., sygn. akt III K 1094/21

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 101 § 1 pkt 4 k.k. w
zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne wobec M.K.
umarza,**
- 2. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.**

Paweł Kołodziejcki

Igor Zgoliński

Marek Siwek

UZASADNIENIE

M.K. został oskarżony o to, że w dniu 11 czerwca 2014 r. w bliżej nieustalonym

miejscu, a ujawnionym w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wprowadził w błąd przedstawiciela firmy S. Sp. z o.o. z/s w P., co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania spłaty rat pożyczki nr [...] zawartej za pośrednictwem internetowego Serwisu Finansowego [...] [https:// \[...\].pl](https://[...].pl), czym doprowadził firmę S. Sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 500 zł, przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, tj. o popełnienie przestępstwa z art. 286 § 3 k.k.

Sąd Rejonowy w Bielsku – Białej wyrokiem z 26 listopada 2021 r., sygn. akt III K 1094/2, oskarżonego M.K. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, za który wymierzył mu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł (pkt I). Na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec niego obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w części poprzez zapłatę kwoty 300 zł na rzecz pokrzywdzonego S. Sp. z o.o. (pkt II); oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów sądowych (pkt III).

Wyrok powyższy nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się 4 grudnia 2021 r. (k. 103)

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając go na korzyść M.K., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, a mianowicie art. 101 § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego M.K. za zarzucony mu występki z art. 286 § 3 k.k. w sytuacji, gdy w chwili wyrokowania niemożliwymi było ściganie oskarżonego o zarzucany mu czyn, którego miał on dopuścić się w dniu 11 czerwca 2014 r., z uwagi na przedawnienie karalności, które nastąpiło z dniem 11 czerwca 2019 r. i nie uległo wydłużeniu w oparciu o uregulowania zawarte w art. 102 k.k., przy czym uchybienie to istniało również w dacie kierowania przez oskarżyciela publicznego aktu oskarżenia w przedmiotowej sprawie i rozpoczęcia postępowania sądowego, co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. i obligowało Sąd *meriti*, w świetle nakazu wynikającego z treści art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., do umorzenia postępowania karnego wobec zaistnienia negatywnej przesłanki

procesowej w postaci przedawnienia karalności.

Wskazując na powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowania przeciwko M.K. o czyn z art. 286 § 3 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, wobec czego podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron, zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k.

Trafnie podniósł bowiem skarżący, że zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku – Białej zapadł z rażącą obrazą przepisów art. 101 § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. skoro rozstrzygnięto nim w przedmiocie odpowiedzialności M.K. za czyn z art. 286 § 3 k.k., w sytuacji przedawnienia jego karalności.

Przestępstwo oszustwa w typie uprzywilejowanym, które przypisano oskarżonemu w tej sprawie, zagrożone jest karami grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Zgodnie natomiast z treścią art. 101 § 1 pkt 4 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 3 sierpnia 2005 r.), karalność przestępstwa będącego występkiem zagrożonym karą pozbawienia wolności nie przekraczającą 3 lat, ustaje jeśli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat.

Z akt sprawy wynika z kolei, że 1 sierpnia 2020 r. zostało wszczęte dochodzenie w sprawie zaistniałego w dniu 11 czerwca 2014 r. w bliżej nieustalonym miejscu, a ujawnionego w P., wprowadzenia w błąd przedstawiciela spółki S. z siedzibą w P. co do rzeczywistego zamiaru i możliwości wywiązania się przez M.K. z zawartej za pośrednictwem internetowego Serwisu Finansowego [...] pożyczki nr [...] i doprowadzenia tym samym ww. firmy do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 500 zł, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. (k. 23). W dniu 19 lutego 2021 r. wydano zaś postanowienie o przedstawieniu M.K. zarzutu popełnienia występku mającego polegać na tym, że w dniu 11 czerwca 2014 r. w bliżej nieustalonym miejscu, a ujawnionym w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadził w błąd przedstawiciela formy S. Sp. z o.o. z/s w P. co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania spłaty rat pożyczki nr [...], zawartej za pośrednictwem internetowego Serwisu Finansowego [...] [https:// \[...\].pl](https://[...].pl), czym doprowadził firmę S. Sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w

kwocie 500 zł, przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, tj. przestępstwa wyczerpującego znamiona art. 286 § 3 k.k. (k. 62). Powyższy zarzut ogłoszono mu dopiero 18 sierpnia 2021 r. (k. 62v), kiedy to również przesłuchano go w charakterze podejrzanego (k. 63- 64v.). Akt oskarżenia przeciwko M.K. o czyn z art. 286 § 3 k.k., który był zgodny z opisem zawartym w postanowieniu o przedstawieniu zarzutu, skierowano do właściwego Sądu Rejonowego 13 września 2021 r. (k. 80, 85)

Mając na uwadze, że dla ustalenia okresu przedawnienia decydujące znaczenie ma czyn, którego sprawca się dopuścił i który przypisany został mu wyroku, nie zaś czyn, którego dotyczyła zwłaszcza wstępna faza dochodzenia, stwierdzić należy, że karalność czynu z art. 286 § 3 k.k. przypisanego zaskarżonym wyrokiem M.K. ustawała z dniem 11 czerwca 2019 r. Jak natomiast trafnie zauważył skarżący, nie zachodziły wobec niego okoliczności prowadzące do wstrzymania (przepisy ustawy z 2 marca 2020 r o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2095), ani też przedłużenia tego okresu, zgodnie z unormowaniem art. 102 k.k.

Od momentu popełnienia przez oskarżonego przestępstwa oszustwa do skierowania przeciwko niemu aktu oskarżenia do Sądu, przepis art. 102 k.k. przechodził transformacje, które prawidłowo zobrazował w uzasadnieniu kasacji skarżący. Przepis art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 3 sierpnia 2005 r. przewidywał, że jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność przestępstwa określonego w art. 101 § 1 pkt 1-3 k.k. ustawała z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz.U. z 2005 r., poz.1109), mocą której z dniem 3 sierpnia 2005 r. zmieniono treść art. 102 k.k., do czynów popełnionych przed wejściem w życie ustawy nowelizującej należało stosować przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął. Z dniem 1 lipca 2015 r. przepis art. 102 k.k. stanowił natomiast, że jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k., wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa przedawniała się z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Należy odnotować, że wprowadzona

ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. nowelizacja, nie zawierała żadnego przepisu przejściowego w zakresie, w jakim uległa zmianie treść omawianego przepisu. Brak przepisu przejściowego wynikał natomiast z charakteru dokonanej zmiany. Na skutek bowiem nowelizacji art. 102 k.k., dokonanej mocą art. 1 pkt 60 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 396), okres przedłużający przedawnienie karalności czynów zabronionych zagrożonych karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata (art. 101 § 1 pkt 1-3 k.k.), przewidziany w art. 102 k.k., w sytuacji wszczęcia postępowania przeciwko osobie w okresie biegu przedawnienia, uległ skróceniu o 5 lat, podczas gdy do pozostałych czynów nie uległ zmianie.

Istotna zmiana treści art. 102 k.k., modyfikująca dotychczasowe rozwiązania dotyczące obliczania okresów przedawnienia karalności, została dokonana nowelą z 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r., poz. 189), która weszła w życie 2 marca 2016 r. Przepis art. 102 k.k. stanowił odtąd, iż wszczęcie postępowania w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k., powoduje, że karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 k.k. ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach - z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Stosownie jednak do dyspozycji art. 2 wskazanej noweli, do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie tej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu nadane ustawą nowelizującą, chyba że termin przedawnienia już upłynął. Oznacza to, że jeśli do dnia zmiany tego przepisu (tj. do dnia 2 marca 2016 r.) nie nastąpiło przedawnienie, kwestię oceny przedawnienia należy oceniać według art. 101 k.k. i art. 102 k.k. - w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania i to niezależnie od tego, czy dla oceny prawnej konkretnego zachowania konieczne jest odwołanie się do reguły kolizyjnej określonej w art. 4 § 1 k.k. (tak SN w postanowieniu z 20 października 2020 r, sygn. akt V KK 375/20).

Postępowanie przeciwko M.K. o przestępstwo z art. 286 § 3 k.k., nie zostało wszczęte przed wejściem w życie ustawy nowelizującej art. 102 k.k., a więc przed 2 marca 2016 r., a nastąpiło dopiero 18 sierpnia 2021 r. (z chwilą ogłoszenia mu zarzutu). Z tego względu karalność przypisanego mu czynu nie podlegała wydłużeniu o dalsze 5 lat, zgodnie z art. 102 k.k. (w jego brzmieniu sprzed jak i po wskazanej wyżej nowelizacji z 2 marca 2016 r.). Należy też uwzględnić fakt, że przed datą

ustania karalności tego występku, wynikającą z art. 101 § 1 pkt 4 k.k., a zatem przez upływem 5 lat od jego popełnienia, nie zostało również wszczęte postępowanie w sprawie o czyn z art. 286 § 3 k.k., gdyż dochodzenie wszczęto 1 sierpnia 2020 r. i dotyczyło ono występku z art. 286 § 1 k.k.

W niniejszej sprawie negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. za art. 101 § 1 pkt 4 istniała już zatem w chwili wniesienia aktu oskarżenia, co przy braku oczywistych postaw do uniewinnienia (art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.k.) oraz okoliczności wydłużających bieg terminu przedawania, nakazywało Sądowi Rejonowemu umorzenie postępowania karnego wobec M.K. o zarzucany mu czyn z art. 268 § 3 k.k. Skoro tak jednak się nie stało, to nie ulega wątpliwości, że orzeczenie skazujące oskarżonego obarczone zostało uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., stanowiącym bezwzględną przyczynę odwoławczą, co obligowało Sąd Najwyższy do uchylenia zaskarżonego wyroku i umorzenia wobec niego przedmiotowego postępowania karnego, stosownie do nakazu z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oparto o art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

Paweł Kołodziejski Igor Zgoliński Marek Siwek

[ms]